

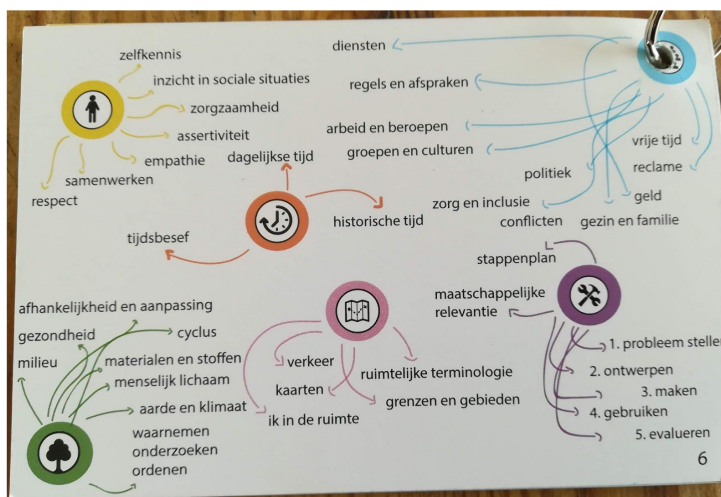
Gebruikswijzer

‘Soepele leerlijnen’ – De Sterrebloem

Cahier Wero - FOPEM

Beste collega,

Op dit moment heb je de gebruikswijzer in handen, waarmee we jou, vanuit De Sterrebloem wegwijs willen maken in onze ‘Soepele leerlijnen Wero’. Deze zelf-ontworpen lijnen zijn een aanvulling op het Cahier Wereldoriëntatie (Officieel: ‘Leerplan ‘Mens & Maatschappij’ en ‘Wetenschappen en Techniek’ voor FOPEM-scholen basisonderwijs) dat ontwikkeld werd door onze koepel FOPEM. Er is een schooleigen leerlijn voor elk deeldomein.

Uit: W.O.-Waaier – Alle eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie in één oogopslag. - FOPEM

Daarnaast vind je in het Cahier heel wat inspirerende teksten rond visie ('Visie op leren en onderwijzen') en manieren waarop we deze visie in onze school kunnen waarmaken. **Heel belangrijk om dit grondig te lezen en (indien nodig) te bevragen bij het team**, want deze pijlers zijn de kern van ons onderwijs, zitten in alle vakgebieden verweven en zijn deel (steeds in ontwikkeling) van de onderwijsstijl van elke begeleider.

Hierbij de link naar de verkennende uitleg over het Cahier WO op de Cahier Website:

<https://www.cahier-fopem.be/verkennende-uitleg-audio> Veel luisterplezier!

Even kort de pijlers op een rijtje:

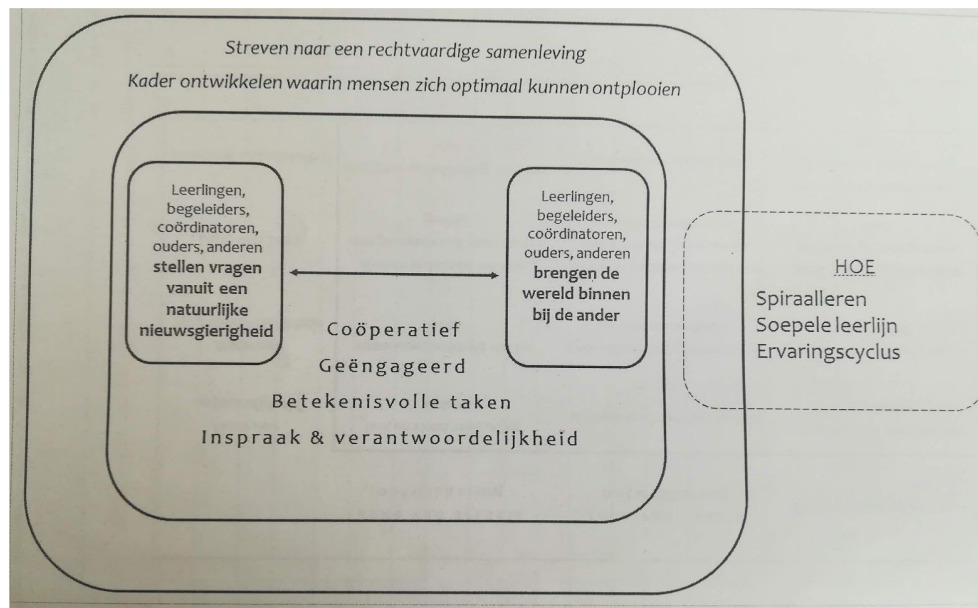
Belangrijk is:

- een **coöperatieve** werking
- vanuit een **geëngageerde** houding
- strevend naar **betekenisvolle taken**
- met respect voor **inspraak en verantwoordelijkheid**

Deze visie nastreven en respecteren vraagt om een specifieke aanpak die zich vertaalt in:

- **spiraalleren** → taxonomie van Bloom
- het streven naar **soepele leerlijnen**
- het gebruiken van de **ervaringscyclus** → Kolb
 - **ERVAREN** *Ik doe iets/ik maak iets mee*
 - **REFLECTEREN** *Ik denk na over wat ik deed/meemaakte*
 - **CONCEPTUALISEREN** *Ik haal een principe/theorie uit die reflectie*
 - **PLANNEN** *Ik plan een gericht experiment om mijn principe/theorie uit te testen*

→ **!!!** met grote aandacht voor het **meta-cognitieve**

Uit: Cahier Wereldoriëntatie - FOPEM

Belangrijk om weten is dat al het voorgaande is ingebed in de schooleigen visie en werking van De Sterrebloem. Daarbij zijn onderstaande visieteksten en handelingskaders een belangrijke focus :

- de **visietekst** van de Sterrebloem + **zorgvisie** → diversiteit
- het **mens- en wereldbeeld** → holistisch en systemisch denken
- eigen versie van het **Earth Charter** → wereldburgerschap, ecologisch en sociaal denken
- **ontwikkelingsgericht onderwijs** (OGO) → spel/onderzoek, binnen/buiten, verschillende rollen van het kind/begeleider

Dat we ons onderwijs laten starten vanuit de ervaringscyclus, aansluitend op de zone van de naaste ontwikkeling en uitwerken in projecten of thema's, is vanuit onze visie evident. Alleen is het niet voor iedereen steeds even duidelijk hoe je doelgericht werkt vanuit ervaringen.

Dit liet ons als team besluiten om samen voor elk domein een soepele leerlijn te ontwikkelen met per cluster een uitgebreid aanbod doelen op kennis- en vaardigheidsniveau.

Dit uitgebreide doelenkader is er dus om:

- te **inspireren** bij activiteiten in projecten en thema's
- **zekerheid** te bieden aan nieuwe en/of minder ervaren begeleiders
- **verbredend** en **verdiepend** te werken voor mensen met meer ervaring, zodat zij niet telkens dezelfde richting uitgaan bij gelijkaardige onderwerpen.

De projecten blijven vanuit de kinderen komen. De leerlijn helpt je om **doelen te koppelen** aan de gekozen onderwerpen of om **het project op te tillen door extra doelen toe te voegen**. Dit wil dus zeggen dat niet alle aanbodsdoelen verplicht behandeld moeten worden.

De structuur van de leerlijnen ziet er als volgt uit:

1. **Titelblad** met logo van het deeldomein + schooleigen notitie

- Per cluster **een gekleurd** (volgens de WOW) **kader** met daarin de Ontwikkelingsdoelen en Eindtermen
- Per cluster: **een wit kader** bestaande uit 2 kolommen met daarin de **vaste werking** ('Hoe maken we dit al waar? → vaste werking vanuit onze visie, aanbod vanuit onze omgeving of infrastructuur, schoolafspraken...') en daarnaast het **materiaal** dat er aanwezig is op school of gebruikt kan worden om deze doelen te helpen bereiken.

AFHANKELIJKHEID & AANPASSING	
ET 1.4: de leerlingen kunnen in hun omgeving 2 verschillende biotopen en kunnen er enkele veel voorkomende organismen in herkennen en benoemen	
ET 1.5: de leerlingen kunnen bij organismen kenmerken aangeven die illustreren dat ze aangepast zijn aan hun omgeving	
ET 1.6: de leerlingen kunnen illustreren dat de mens de aanwezigheid van organismen beïnvloedt	
ET 1.7: de leerlingen kunnen de wet van eten en gegeten worden illustreren a.d.h.v. minstens 2 met elkaar verbonden voedselketens	
ET 1.12: de leerlingen kunnen het verband illustreren tussen de leefomgevingen van mensen en het klimaat waarin ze leven	
ET 1.16: de leerlingen kunnen met enkele voorbeelden aantonen dat energie nodig is voor het functioneren van levende en niet-levende systemen en kunnen daarvan de energiebronnen benoemen	
Hoe maken we dit al waar? → vaste werking vanuit onze visie, aanbod vanuit onze omgeving of infrastructuur, schoolafspraken:	
<ul style="list-style-type: none"> BIOTOPEN → verkennen van schoolomgeving (de weide, de akker, de beek, ...) boerderij-omgeving De Wasse Maan, zee-kamp (de diepzee, de golfbreker, het strand, de duin, de branding...), boskamp (het bos, de vijver, de poel, de bron, ...) → verwerking in VWP-boek <i>adv. onderzoeksfilme</i> Het dierenrijk criteria (zie onderzoeksfilme) → FOCUS IN LEEFGROEP 3, UITBREIDING IN LEEFGROEP 4 <ul style="list-style-type: none"> de evolutie van de dieren <ul style="list-style-type: none"> gewervelde & ongewervelde dieren: <ul style="list-style-type: none"> insecten vissen - schelpen amfibieën reptielen vogels zoogdieren Het plantenrijk criteria (zie onderzoeksfilme) – FOCUS IN LEEFGROEP 3, UITBREIDING IN LEEFGROEP 4 <ul style="list-style-type: none"> de evolutie van de planten determineren a.d.h.v. een determinatiekaart <ul style="list-style-type: none"> Bomen, struiken, kruiden, bloemen, paddenstoelen, groenten, fruit, bessen ... → van elke soort kunnen de kinderen er enkele herkennen, benoemen + enkele eigenschappen verwoorden Delen van de plant + de functie - I begrippen: fotosynthese, voortplanting, bestuiving, ... Het leven van de planten → Wat hebben ze nodig? Hoe communiceren ze? Wat geven ze ons, de dieren, het bos, ...? Hoe kunnen wij voor hen zorgen? het bos als leefgemeenschap, de verschillende lagen in het bos BEGRIPPEN: Eco-systemen, biotopen, kringlopen, voedselketens, ... – FOCUS IN LEEFGROEP 3 	
Materiaal:	
Algemeen: onderzoeksfilme, determinatiekaarten, tijdschriften Avvrbode, ...	
- boeken (zie info-bib, of klasbib (G3)) <ul style="list-style-type: none"> Het dierenboek - Jenny Broom ... 	
- films (zie info-bib of ...) <ul style="list-style-type: none"> Microcosmos ... 	
- boeken (zie info-bib of klasbib (G3)) <ul style="list-style-type: none"> Het Plantenboek - Katty Scott ... 	
- films (zie info-bib of ...)	

- Per cluster: 'Mogelijke aanbodsdoelen' per leeftijdsfase met daarbij de afspraak:

- vet en onderstreept** dit is een te bereiken doel binnen deze fase
- cursief** dit is een uitbreidingsdoel
- standaard** dit is een inspirerend doel

jongsten	4-7 jaar	7-9 jaar	9-12 jaar
mogelijke aanbodsdoelen:	<ul style="list-style-type: none"> waarnemen van de elementaire onderdelen van de plant en van het dier en de functie ervan. verkennen van uiterlijke kenmerken van planten en dieren zoals vorm, kleur, bouw en beharing kennis nemen van enkele veel voorkomende planten en dieren in de eigen omgeving met naam, enkele kenmerken en leefomstandigheden realiseren dat planten en dieren voedsel zijn voor andere planten en dieren en voor de mens (VOEDSELKINGLOOP) 	<ul style="list-style-type: none"> verkennen en onderzoeken van de elementaire onderdelen van planten en dieren en de functie ervan onderzoeken van het verband tussen vorm en functie bij planten en bij dieren ordenen en indelen van planten en dieren in hoofdgroepen en soorten (PLANTENRIJK en DIERENRIJK) waarnemen en op basis van uiterlijke kenmerken vergelijken van (delen van) verschillende planten (vorm, kleur, bouw, geur, bloeiwijze, ...) en vergelijken van verschillende dieren (bijv. vorm, kleur, beharing, gedrag, ...) kennis nemen van enkele veel voorkomende planten en dieren in de eigen omgeving met naam, enkele kenmerken en leefomstandigheden verkennen van eigenschappen en kenmerken van planten en dieren die passen bij de leefomgeving realiseren dat planten en dieren voedsel zijn voor andere planten en dieren en voor de mens (VOEDSELKINGLOOP) 	<ul style="list-style-type: none"> verkennen en onderzoeken van de elementaire onderdelen van planten en dieren (zoals organen) en de functie ervan ordenen en indelen van planten en dieren in hoofdgroepen en soorten (plantenrijk en dierenrijk) verkennen van overeenkomsten en verschillen tussen onderdelen van verschillende plantensoorten en tussen onderdelen van verschillende diersoorten kennis nemen van enkele veel voorkomende planten en dieren in de eigen omgeving met naam, enkele kenmerken en leefomstandigheden kennis maken met de begrippen: organisme, cellen en orgaan kennis maken met fossielen en het begrip evolutie: veranderingen van fossielen met huidige planten en dieren realiseren dat planten en dieren voedsel zijn voor andere planten en dieren en voor de mens (VOEDSELKINGLOOP)

Hopelijk is dit een beetje duidelijk! Wanneer je nog vragen of bedenkingen hebt, spreek zeker iemand van het team aan!

Alvast veel plezier met de leerlijnen en de projecten waar ze deel van zijn!